

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Opravné prostředky v českém a polském soudním řízení správním (III. část)

Třetí a závěrečná část tohoto příspěvku se věnuje druhému společnému opravnému prostředku v obou zkoumaných státech, a sice návrhu (žalobě) na obnovu řízení. Rozbor tohoto opravného prostředku restitučního charakteru následně doplňuje výklad o dalších právních prostředcích nápravy rozhodnutí správních soudů obsahující stručný rozbor ústavní stížnosti v České republice a žaloby na prohlášení protiprávnosti pravomocného rozhodnutí, odporu, odvolání, prohlášení neplatnosti rozhodnutí správního soudu a navrácení v předešlý stav v Polské republice. Celý příspěvek je pak v této části ukončen závěrečným shrnutím obsahujícím hodnocení učiněného srovnání opravných prostředků v českém a polském soudním řízení správním.

Návrh a žaloba na obnovu řízení

Obnova řízení má svůj původ v procesním institutu *restitutio in integrum* (navrácení v předešlý stav), z něhož se vyvinuly tři formy: žádost o prominutí zmeškání lhůty, žaloba (návrh) na obnovu řízení a žaloba pro zmatečnost.[1] Obnova řízení proto představuje opravný prostředek restituční povahy. Může být koncipována pouze jako vlastní obnovu řízení (obnova řízení *stricto sensu*), nebo může vedle toho plnit rovněž účely žaloby pro zmatečnost (obnova řízení *largo sensu*). V českém soudním řízení správním se v případě obnovy řízení jedná o obnovu řízení *stricto sensu*, zatímco v polském soudním řízení správním o obnovu řízení *largo sensu*.

Pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé stanoví překážku *rei iudicatae*, a to i v takovém případě, kdy je toto rozhodnutí vadné. Právní moc rozhodnutí znemožňuje, aby v procesu nastala ještě nějaká chyba. Na druhou stranu však nesanuje ty vady, které v tomto procesu již nastaly. Právní řád tak počítá s instrumenty, které za situace, kdy zásada legality převažuje nad zásadou stability právního řádu, umožňují právní moc prolomit a odstranit rozhodnutí, které není v souladu se zákonem, nebo bylo vydáno v řízení, které provázely podstatné vady, jako je institut obnovy řízení.[2]

Obnova řízení umožňuje nové projednání pravomocně skončené věci, a to pokud nastane jeden ze zákonem taxativně stanovených důvodů.[3] Návrh (žaloba) na obnovu řízení je mimořádným opravným prostředkem, neboť směřuje proti pravomocným soudním rozhodnutím,[4] který spočívá v novém rozhodnutí věci, jestliže nastanou zákonem popsané důvody.[5] Řízení se skládá ze dvou částí, jednak z řízení o obnově (fáze přípustnosti, *iudicium rescindens*) a řízení obnoveného (fáze projednání věci, *iudicium rescissorium*).

ČESKÁ REPUBLIKA

Obnova řízení podle s.ř.s. obecně

Ustanovení o obnově řízení byla do soudního řádu správního zasazena do třetí části, a sice do její hlavy III nadepsané „Opravné prostředky“, do dílu druhého za díl o kasační stížnosti.[6] Je koncipována jako obnovu řízení *stricto sensu*, tedy vlastní obnovu řízení a nezastupuje tak žalobu pro zmatečnost. Obnova řízení je tak mimořádným opravným prostředkem směřujícím proti pravomocným rozhodnutím, jehož cílem je odstranit nedostatky ve skutkových zjištěních.[7]

Přípustnost obnovy řízení

Obnoveno může být pouze řízení, které bylo ukončeno pravomocným rozsudkem, tedy rozhodnutím ve věci samé, kterým bylo návrhu vyhověno, nebo byl zamítnut.[8] To znamená, že návrhem na obnovu řízení může být napaden pouze rozsudek.

Soudní řád správní stanoví poměrně úzkou přípustnost návrhu na obnovu řízení. Je přípustná pouze v řízení o ochraně před nezákonným zásahem správního orgánu podle § 82 a násl. s.ř.s. a v řízení ve věcech politických stran a politických hnutí podle § 94 a násl. s.ř.s. Podle důvodové zprávy malý rozsah přípustnosti obnovy řízení plyne z povahy věci, kdy „soudní kontrola veřejné správy musí posuzovat činnost nebo nečinnost veřejné správy v době pro to rozhodné, nikoli v době, kdy rozhoduje soud, nejde-li ovšem o některé speciální případy řízení.“[9]

Obnova řízení není přípustná zejména v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu.[10] Je-li podán v této věci návrh na obnovu řízení, soud jej jako nepřípustný odmítne.[11] Podle důvodové zprávy je tomu tak proto, že účastník řízení má možnost iniciovat obnovu správního řízení.

Obnova řízení není přípustná ani proti rozhodnutí o kasační stížnosti. Kasační stížnost proti usnesení krajského soudu, kterým byl návrh na obnovu řízení odmítnut nebo zamítnut však přípustná bude. Podmínkou zde však bude, že se nebude týkat věci, ve které je kasační stížnost nepřípustná. V takovém případě Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne.[12]

Obnova řízení je rovněž nepřípustná, pokud návrh na obnovu řízení směřuje pouze proti důvodům rozhodnutí nebo proti výroku o nákladech řízení.

Návrh na obnovu řízení je možno podat pouze v tříměsíční subjektivní lhůtě a tříleté objektivní lhůtě.

Důvody obnovy řízení

Soudní řád správní upravuje dva důvody obnovy řízení:

- 1) vyšly najevo důkazy nebo skutečnosti, které bez viny účastníka řízení nebyly nebo nemohly být v původním řízení uplatněny,
- 2) bylo jinak rozhodnuto o předběžné otázce.

Pod prvním důvodem je třeba rozumět situaci, kdy vyšly najevo skutkové okolnosti, které v době rozhodování existovaly, ale účastník řízení je neznal, nebo nemohl použít.[13] Není překážkou obnovy řízení, že tyto skutkové okolnosti neznal tento účastník řízení (navrhovatel), ale byly známy soudu nebo dalším účastníkům a zároveň nebyly uplatněny.[14] Jak je uvedeno, jedná se o okolnosti skutkové, proto důvodem obnovy řízení není jiný výklad právních předpisů.

Druhý důvod obnovy řízení představuje skutečnost, že bylo jinak rozhodnuto o předběžné otázce. Soud je vázán rozhodnutím příslušných orgánů o tom, že byl spáchán trestný čin a kdo jej spáchal, jakož i rozhodnutím o osobním stavu. O jiných otázkách si soud učiní úsudek sám. Bylo-li však v takové otázce vydáno příslušným orgánem rozhodnutí, soud z něho vychází.[15] U tohoto důvodu obnovy řízení tak „půjde o případy, kdy soud vycházel z rozhodnutí jiných orgánů, které byly následně změněny nebo zrušeny, nebo otázku posoudil sám a obsah pozdějšího příslušného orgánu byl odlišný.“[16]

K povolení obnovy řízení však nestačí, pokud nastane některý z těchto dvou důvodů. Pro povolení obnovy řízení musí být splněna ještě další podmínka, a sice že výsledek obnoveného řízení může být pro účastníka řízení (navrhovatele) příznivější. Návrh tak nemůže podat ten účastník řízení, kterému bylo v předcházejícím řízení plně vyhověno.[17] Obnova řízení v soudním řádu správním tak vychází

z koncepce právního zájmu na napadení soudního rozhodnutí. Tento právní zájem nastupuje tehdy, jestliže rozhodnutí soudu je vůči účastníku nespravedlivé (tzv. *gravamen*),[18] tedy jestliže bylo vydáno v rozporu s tím, čeho se domáhal a co navrhoval v řízení.[19]

Zrušení právního předpisu Ústavním soudem důvod obnovy nepředstavuje. Podle § 71 odst. 1 zákona o Ústavním soudu[20] je zrušení právního předpisu důvodem pro obnovu řízení podle ustanovení zákona o trestním řízení soudním, pokud byl na jeho základě vydán soudem v trestním řízení rozsudek, který nabyl právní moci, ale nebyl dosud vykonán. Podle § 71 odst. 2 tohoto zákona ostatní pravomocná rozhodnutí vydaná na základě právního předpisu, který byl zrušen, tedy včetně rozsudků vydaných ve správním soudnictví, zůstávají nedotčena. Práva a povinnosti podle takových rozhodnutí však nelze vykonávat.

Náležitosti návrhu na obnovu řízení

Návrh na obnovu řízení musí kromě obecných náležitostí podání obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu se napadá, zákonný důvod návrhu, vylíčení skutečností, které svědčí o tom, že návrh je podán ve lhůtě, a návrh na provedení důkazů, jimiž má být důvodnost návrhu prokázána.

Návrh na obnovu řízení lze podat v subjektivní lhůtě tří měsíců ode dne, kdy se ten, kdo obnovu řízení navrhuje, dozvěděl o důvodu obnovy. Zákon má na mysli den, kdy se navrhovatel o důvodu obnovy skutečně dozvěděl, nikoliv kdy se o ní mohl dozvědět.[21] Návrh může být podán pouze v objektivní lhůtě tří let od právní moci napadeného rozhodnutí. Ani jednu z těchto lhůt nelze prominout. Objektivní lhůta se neuplatní v případě, kdy byl zrušen trestní rozsudek, jímž byl soud při svém rozhodování vázán.

Účinky návrhu na obnovu řízení

Návrh na obnovu řízení nemá ze zákona suspenzivní účinek. Soud však může odkladný účinek k návrhu přiznat za obdobných důvodů jako v případě žaloby proti rozhodnutí správního orgánu. Přiznáním odkladného účinku se pozastavují do skončení řízení před soudem účinky napadeného rozhodnutí. Usnesení o přiznání odkladného účinku může soud i bez návrhu usnesením zrušit, ukáže-li se v průběhu řízení, že pro přiznání odkladného účinku nebyly důvody, nebo že tyto důvody v mezidobí odpadly.[22] Suspenzivní účinek je ze zákona následkem rozhodnutí o povolení obnovy řízení (*iudicium rescindens*). Právní mocí tohoto rozhodnutí se vykonatelnost obnovou dotčeného rozhodnutí odkládá do právní moci rozhodnutí v obnoveném řízení.[23]

Návrh na obnovu řízení nemá devolutivní účinek a k řízení je příslušný soud, který vydal rozhodnutí, proti němuž návrh na obnovu řízení směřuje, tedy ve věci ochrany před nezákonným zásahem správního orgánu krajský soud a ve věcech politických stran podle povahy věci krajský soud nebo Nejvyšší správní soud.

Řízení o povolení obnovy řízení a řízení obnovené

Obnova řízení podle soudního řádu správního se v souladu s obecnými principy člení do dvou fází, a sice řízení o povolení obnovy a řízení obnoveného.

Účastníkem řízení (o povolení obnovy i obnoveného) je ten, kdo podal návrh na obnovu řízení, a dále ti, kdo jimi byli v řízení před soudem, proti jehož rozhodnutí návrh na obnovu řízení směřuje. Ustanovení o osobách zúčastněných na řízení se zde nepoužijí, a to s ohledem na kategorie řízení, v nichž je obnova řízení přípustná.[24] K řízení (o povolení obnovy i obnoveného) je příslušný soud, který vydal rozhodnutí, proti němuž návrh na obnovu řízení směřuje.

Soud je vázán uplatněnými důvody návrhu. Důvody návrhu není soud vázán v případě, kdy je na napadeném výroku závislý výrok, který napaden nebyl. Soudní řád správní naopak neváže soud rozsahem, v jakém bylo rozhodnutí napadeno, ale „soud musí z úřední povinnosti dbát o to, aby výroky na sobě závislé, a to zejména ve vztahu podmíněnosti, byly souladné i v případném novém rozhodnutí.“[25]

Shledá-li soud důvody pro povolení obnovy řízení, usnesením ji povolí (*iudicium rescindens*). Pokud zde důvody pro povolení obnovy nejsou, návrh na obnovu řízení soud usnesením zamítne. Usnesení o zamítnutí návrhu na povolení můžeme chápat jako rozhodnutí v meritu povolení obnovy, nejedná se však o rozhodnutí ve věci samé.[26] Pokud soud obnovu řízení usnesením povolí a toto rozhodnutí nabude právní moci, pokračuje v řízení o původním návrhu. Přitom „původní i nové řízení tvoří jeden celek, nové řízení je pokračováním řízení původního.“[27] K řádnému zjištění skutkového stavu, který tu byl v době jeho původního rozhodnutí, provede nově navržené důkazy a rozhodne o původním návrhu.

Ačkoliv je návrhem na obnovu řízení rozhodnutí vydané v předcházejícím řízení napadáno,[28] soud původní rozhodnutí nezruší, ale vydá nové rozhodnutí (*iudicium rescissorium*), kterým se původní rozhodnutí nahrazuje ze zákona. V novém rozhodnutí soud rozhodne o nákladech řízení, a to o nákladech řízení o povolení obnovy řízení, řízení obnoveného i řízení původního.[29]

Soudní řád správní neupravuje situaci, kdy soud dojde k závěru, že v rámci obnoveného řízení není možno vydat rozhodnutí jiného obsahu než rozhodnutí původní. Pokud soud povoluje obnovu řízení, došel pouze k závěru, že zde existuje pravděpodobnost, že rozhodnutí v obnoveném řízení bude odlišného obsahu než rozhodnutí původní.[30] Podle autorů komentáře k soudnímu řádu správnímu bude v popsaném případě soud nucen vydat rozhodnutí o stejném obsahu jako rozhodnutí původní.[31]

POLSKÁ REPUBLIKA

Obnova řízení podle p.p.s.a. obecně

Ustanovení o obnově řízení jsou v zákoně o řízení před správními soudy obsažena v díle VII (čl. 270-285) nazvaném obnova řízení (*wznowienie postępowania*). Zákon ji tedy neřadí mezi odvolací prostředky (*środki odwoławcze*) a ani je neoznačuje za opravné prostředky (*środki zaskarżenia*). Zákon o řízení před správními soudy však obnovu řízení mezi opravné prostředky (*środki zaskarżenia*, tedy doslova „prostředky napadení“) zařazuje nepřímou, když v ustanoveních o obnově řízení hovoří o „napadeném rozhodnutí“ soudu a o jeho „napadení“.[32]

Zákon o řízení před správními soudy se při konstrukci obnovy řízení nechal inspirovat právní úpravou civilního procesu. To s sebou přineslo opuštění možnosti správního soudu zahájit řízení o obnově řízení z moci úřední a tím pádem plné uplatnění dispoziční zásady i v tomto řízení.[33] Obnova řízení je v polském soudním řízení správním prostředkem nápravy nejen z důvodů restitučních (obnova řízení *stricto sensu*), ale míří i proti případům zmatečnosti.

Přípustnost žaloby na obnovu řízení

Obecné podmínky přípustnosti obnovy řízení jsou následující:

- 1) musí existovat soudní rozhodnutí, proti kterému byla podána žaloba na obnovu řízení,
- 2) toto rozhodnutí musí být pravomocné,
- 3) tímto rozhodnutím se musí končit řízení.[34]

Žalobou na obnovu řízení mohou být napadena rozhodnutí obou instancí, tedy nejen rozhodnutí

vojvodského správního soudu, ale rovněž i Nejvyššího správního soudu.

Zákon neomezuje obnovu řízení pouze na rozsudky (hovoří o pravomocných rozhodnutích), z čehož je možno dovodit, že obnova řízení je možná i v případě pravomocných usnesení.[35] Obnova řízení se však týká pouze rozhodnutí, kterým se řízení končí.[36] Není možné podat žalobu na obnovu řízení proti rozhodnutím incidenčním, které řízení nekončí,[37] či opatření předsedajícího nebo opatření a usnesení soudního referenta.[38]

Obnova řízení je nepřipustná v případě řízení skončeného pravomocným rozhodnutím vydaným v důsledku žaloby na obnovu řízení, a to bez ohledu na to, kdo žalobu podal a z jakých důvodů tak učinil.[39] Nepřipustnost obnovy řízení při podání další žaloby na obnovu řízení se týká pouze případů, kdy o předcházející žalobě na obnovu řízení bylo rozhodnuto meritorně, nikoliv procesně.[40] Opačný výklad by umožňoval podat účelově žalobu na obnovu řízení, kterou by žalobce následně vzal zpět, kdy by soud následně musel vydat usnesení o zastavení řízení,[41] což by znemožnilo účinně podat žalobu na obnovu řízení jakémukoliv jinému oprávněnému. Tato možnost úspěšné strany vyloučit již navždy obnovu řízení a narušení právní moci rozhodnutí, kterým soud rozhodl v její prospěch, dozajista nebyla úmyslem zákonodárce, neboť je proti smyslu a účelu institutu obnovy řízení.

Důvody obnovy řízení

Polská právní úprava umožňuje obnovu řízení ze tří skupin důvodů. První představují **důvody zmatečnosti**, druhou skupinou jsou **restituční důvody** a třetí důvod představuje **nesoulad neústavnost základu** rozhodnutí nebo jeho nesoulad s mezinárodními závazky Polské republiky.

Zákon tedy jednak umožňuje domáhat se obnovy řízení v případech **zmatečnosti**, tedy kdy:

- 1) ve složení soudu byla neoprávněná osoba nebo jestliže rozhodoval soudce vyloučený ze zákona a strana se před právní mocí rozhodnutí nemohla vyloučení domáhat,
- 2) strana neměla procesní subjektivitu nebo způsobilost anebo nebyla náležitě zastoupena nebo kdy v důsledku porušení právních předpisů byla zbavena možnosti procesní činnosti. V tomto druhém případě se však není možné domáhat obnovy řízení, jestliže před právní mocí rozhodnutí nemožnost procesní činnosti ustala, nedostatek zastoupení byl již namítán nebo jestliže strana potvrdila vykonané procesní činnosti.

Důvody obnovy řízení v případech zmatečnosti mají absolutní charakter a není proto podstatné, zda zmatečnost měla či mohla mít vliv na výsledek řízení. Důvod zmatečnosti musí existovat v momentě vydání pravomocného rozhodnutí, nastane-li tato situace později, nepředstavuje to důvod pro obnovu řízení.[42]

Další důvod obnovy řízení představují **důvody restitučního charakteru**, které jsou upraveny v čl. 273 p.p.s.a. Restituční důvody mají povahu důvodů skutkových. Napadené rozhodnutí musí být nesprávné, tedy nesouladné se skutkovým stavem. Z tohoto důvodu je nutno zkoumat, zda zde existuje přímá příčinná souvislost mezi touto vadou představující restituční důvod a obsahem napadeného rozhodnutí.[43] Jedná se o situace, kdy: 1) rozhodnutí bylo opřeno o dokument, který byl padělaný nebo předělaný, 2) rozhodnutí bylo opřeno o odsuzující trestní rozsudek, který byl následně zrušen, 3) rozhodnutí bylo získané pomocí trestného činu, 4) byly později odhaleny takové skutkové okolnosti nebo důkazní prostředky, které mohly mít vliv na výsledek řízení, ale které strana nemohla použít v předcházejícím řízení. Za skutkové okolnosti nebo důkazní prostředky není možné považovat nález Ústavního tribunálu nebo odlišnou interpretaci právního předpisu[44] nebo 5) bylo později odhaleno pravomocné rozhodnutí týkající se stejné věci.

Z důvodu spáchání trestného činu je možné se domáhat obnovy řízení pouze tehdy, jestliže byl tento skutek zjištěn pravomocným odsuzujícím rozsudkem, ledaže nemůže být trestní řízení zahájeno nebo bylo zastaveno z jiných důvodů než pro nedostatek důkazů. Trestným činem je zločin (*zbrodnia*) nebo přečin (*występek*)[45] nikoliv přestupek (*wykroczenie*). Rovněž o skutečnosti, že došlo k padělání nebo předělání dokumentu, musí být rozhodnuto pravomocným odsuzujícím rozsudkem.[46]

Poslední skupinu důvodů obnovy řízení představují případy, kdy Ústavní tribunál rozhodl o **nesouladu normativního aktu**, na základě kterého bylo rozhodnutí vydáno, s Ústavou PR, mezinárodní smlouvou nebo zákonem.

Tyto důvody obnovy řízení se týkají situací, kdy se nesoulad týká rozhodnutí, které představovalo základ rozhodnutí správního soudu. Typicky tak půjde o nesoulad některého ustanovení zákona o řízení před správními soudy. V případě zjištění nesouladu hmotného práva se není možné domáhat obnovy soudního řízení správního, neboť zde bude důvod pro obnovu správního řízení.[47]

Tento důvod obnovy má svůj ústavní základ v čl. 190 odst. 4 Ústavy PR. Podle něj je rozhodnutí Ústavního tribunálu o nesouladu s Ústavou PR, mezinárodní smlouvou nebo se zákonem takového normativního aktu, na jehož základě bylo vydáno pravomocné soudní rozhodnutí nebo rozhodnutí v jiných věcech, důvodem pro obnovu řízení nebo zrušení rozhodnutí podle zásad a způsobem stanoveným předpisy upravujícími dané řízení. Ustanovení čl. 190 odst. 4 Ústavy PR se týká řízení o předběžné otázce,[48] ústavní stížnosti[49] i abstraktní kontrole norem a obnovu řízení tak může podat každý, koho se daný normativní akt týká.[50] Obnovu řízení je možno se domáhat rovněž v případě, kdy je to nutné s ohledem na rozhodnutí mezinárodního orgánu vykonávající činnost na základě mezinárodní smlouvy ratifikované Polskou republikou. Tento důvod obnovy soudního řízení správního byl do zákona o řízení před správními soudy doplněn novelou z roku 2010.[51] Polský zákonodárce zde reagoval na v předchozí části příspěvku rozebírané doporučení Výboru ministrů Rady Evropy R(2000)2 o opětovném přezkumu nebo znovuotevření řízení v některých věcech na vnitrostátní úrovni v návaznosti na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva.[52]

Náležitosti žaloby na obnovu řízení

Zákon neupravuje legitimaci k podání žaloby na obnovu řízení. Řízení o obnově řízení však může být zahájeno pouze na návrh, nikoliv z moci úřední, a proto se dovozuje, že k jejímu podání jsou legitimovány strany a účastníci řízení.[53]

Žalobu na obnovu řízení je možno podat v subjektivní lhůtě tří měsíců a objektivní lhůtě pěti let. Obě lhůty mají charakter lhůty prekluzivní. Žalobce však může v případě lhůty subjektivní žádat o prominutí jejího zmeškání,[54] naproti tomu nelze žádat o prominutí objektivní pětileté lhůty.[55] Objektivní lhůta není stanovena pro případy, kdy strana byla zbavena možnosti procesní činnosti nebo nebyla náležitě reprezentovaná. Domáhá-li se žalobce z důvodu rozhodnutí Ústavního tribunálu nebo mezinárodního orgánu, podává se v těchto případech žaloba na obnovu řízení ve lhůtě tří měsíců ode dne účinnosti jejich rozhodnutí.

Žaloba na obnovu řízení musí obsahovat označení napadeného rozhodnutí, důvod obnovy a jeho odůvodnění, okolnosti potvrzující dodržení lhůty pro její podání a návrh na zrušení nebo změnu napadeného rozhodnutí. Odůvodnění důvodu obnovy řízení musí obsahovat tvrzení skutečností, které odůvodňují daný důvod obnovy, v případě důvodů restitučních pak vedle toho i popis, jaký vliv tyto skutečnosti mají na rozhodnutí věci.[56]

Jestliže je k řízení příslušný Nejvyšší správní soud, uplatní se v takovém případě přímus zastoupení. To znamená, že žaloba na obnovu řízení musí být sepsána advokátem, právním poradcem nebo jinou osobu uvedenou v čl. 175 p.p.s.a. Nesplnění této podmínky vede k odmítnutí žaloby.[57]

Účinky žaloby na obnovu řízení

Podání žaloby na obnovu řízení nebrání výkonu napadeného rozhodnutí. V případě že je pravděpodobné, že žalobci hrozí nenahraditelná škoda, může soud odložit vykonatelnost rozhodnutí. Žaloba na obnovu řízení tak má relativní suspenzivní účinek. Proti rozhodnutí o odložení vykonatelnosti rozhodnutí je možné podat stížnost s výjimkou případů, kdy o žalobě na obnovu řízení rozhoduje Nejvyšší správní soud.[58] Žaloba na obnovu řízení nemá devolutivní účinek. K řízení je věcně příslušný soud, který ve věci rozhodoval naposledy. Opírá-li se žaloba na obnovu řízení o důvody zmatečnosti, je příslušným ten soud, který vydal napadené rozhodnutí. Pokud byla z důvodu zmatečnosti napadena rozhodnutí obou instancí, příslušný je Nejvyšší správní soud.

Řízení a rozhodnutí o žalobě na obnovu řízení

Žaloba na obnovu řízení zahajuje řízení, které není další částí již pravomocně skončeného řízení, ale řízením novým.[59] Pro řízení o žalobě na obnovu řízení se obdobně používají ustanovení o řízení před soudem první instance. Pokud je však k řízení příslušný Nejvyšší správní soud, použije se obdobně ustanovení čl. 175 p.p.s.a. upravující přímus zastoupení.

Zákon o řízení před správními soudy garantuje objektivní projednání žaloby na obnovu řízení stanovením dvou důvodů vyloučení soudce. Jednak je podle čl. 18 § 3 p.p.s.a. vyloučen ten soudce, který se účastnil vydání rozhodnutí napadeného žalobou na obnovu řízení. Takový soudce nemůže o této žalobě rozhodovat. Vedle toho soudce, jehož účasti nebo chování v předcházejícím řízení se žaloba na obnovu řízení týká, je podle čl. 283 p.p.s.a. vyloučen z rozhodování v řízení o žalobě o obnově řízení. Řízení o žalobě na obnovu řízení je možné rozlišit do tří stádií, a to stádium vstupní, stádium projednání a stádium rozhodování.[60]

V prvním stádiu soud nejprve v neveřejném zasedání zkoumá, zda žaloba byla podána ve lhůtě a zda se opírá o zákonný důvod obnovy. Soud zde nezkoumá důvodnost či správnost v žalobě uvedeného důvodu obnovy řízení. Pokud chybí některý z těchto požadavků, soud žalobu na obnovu řízení odmítne. Jinak nařídí jednání. V tomto stádiu soud rozhoduje ve složení jednoho soudce.

Druhé stádium tvoří projednání žaloby na obnovu řízení. V tomto stádiu rozhoduje soud ve složení tří soudců. Ta je projednávána při jednání. Na jednání soud rozhoduje (opětovně) především o přípustnosti obnovy. Odmítne žalobu na obnovu řízení tehdy, jestliže chybí důvody obnovy nebo nebyla zachována lhůta k podání žaloby. Nicméně soud může po posouzení věci spojit zkoumání přípustnosti obnovy s meritorním projednáním žaloby na obnovu řízení. Toto spojení je fakultativní a záleží na úvaze soudu.

Soud projedná věc znovu v mezích důvodů obnovy. Pokud se žalobce domáhá obnovy řízení, je možné z důvodu pozdějšího odhalení pravomocného rozhodnutí týkajícího se stejné věci, není předmětem projednání soudu pouze napadené rozhodnutí, ale soud musí z moci úřední přezkoumat jiná pravomocná rozhodnutí týkající se stejné věci.

V případě, že soud dojde k závěru, že zde nejsou důvody pro odmítnutí žaloby na obnovu řízení, přistoupí k jejímu meritornímu projednání.

V rámci třetího stádia je vydáno meritorní rozhodnutí. Přistoupí-li soud k meritornímu projednání věci, nemůže již žalobu na obnovu řízení odmítnout.[61]

Po novém projednání věci soud vzhledem k okolnostem rozsudkem zamítne žalobu na obnovu řízení v případě, že je nedůvodná. Tím je třeba rozumět dvě situace. Buďto je nedůvodná s ohledem na důvod obnovy řízení, nebo v případě restitučních důvodů nebylo prokázáno, že vada neměla vliv na obsah napadeného rozhodnutí.[62]

Shledá-li soud žalobu na obnovu řízení důvodnou, může rozhodnout třemi způsoby:

- 1) rozsudkem změni napadené rozhodnutí,
- 2) rozsudkem zruší napadené rozhodnutí a žalobu odmítne, nebo
- 3) rozsudkem zruší napadené rozhodnutí a řízení zastaví.

Rozhodnutí přitom nemůže být změněno, pokud bylo řízení zatíženo zmatečností, neboť v této situaci musí být napadené rozhodnutí zrušeno.[63]

Pokud je důvodem obnovy řízení pozdější odhalení pravomocného rozhodnutí týkajícího se stejné věci, může soud zrušit všechna pravomocná rozhodnutí týkající se stejné věci nebo pouze některá z nich. Poté buďto sám rozhodne ve věci, nebo věc předá příslušnému vojvodskému správnímu soudu k projednání.

Soud rovněž může vydat rozhodnutí o odmítnutí žaloby na obnovu řízení, a to tehdy jestliže spojil zkoumání přípustnosti obnovy s meritorním projednáním věci a došel k závěru, že žaloba na obnovu řízení je nepřipustná.

Proti meritornímu rozhodnutí vojvodského správního soudu o žalobě na obnovu řízení je možno podat kasační stížnost.

Vztah obnovy soudního řízení správního a obnovy správního řízení

Jelikož soudní řízení správní zpravidla následuje po řízení správním, je třeba učinit několik poznámek ke vztahu obnovy obou těchto řízení. Určité skutečnosti totiž mohou odůvodňovat jak obnovu správního řízení, tak obnovu soudního řízení správního. Jestliže se důvody obnovy řízení vztahují k rozhodnutí správního orgánu, ale zároveň i rozhodnutí správního soudu, připuštěna je obnova správního řízení i soudního řízení správního. Pokud jsou zde důvody obnovy obou těchto řízení, v souladu se zásadou procesní ekonomie by mělo být obnoveno správní řízení.[64] Skutečnost, že ve věci již rozhodoval správní soud, totiž *a priori* nebrání obnově správního řízení.[65] Předmětem správního řízení je správní věc, předmětem soudního řízení správního pak kontrola činnosti veřejné správy s tím, že řízení ve správním soudnictví není pokračováním správního řízení.[66] Obě tato řízení jsou tedy řízení oddělená. Nastane-li tak skutečnost, která odůvodňuje obnovu správního řízení, má být obnoveno správní řízení. Nastane-li skutečnost, která odůvodňuje obnovu soudního řízení správního, má být obnoveno soudní řízení správní.

V případě současného podání návrhu na obnovu řízení podle správního řádu a žaloby na obnovu řízení podle p.p.s.a. má pak přednost návrh na obnovu správního řízení. Řízení o žalobě na obnovu řízení by v tomto případě mělo být přerušeno.[67] Zákon o řízení před správními soudy totiž ve svém čl. 56 zakotvil zákaz dvoukolejnosti řízení. Podle něj musí být soudní řízení správní přerušeno, je-li žaloba podána po zahájení správního řízení, jehož cílem je změna, zrušení, prohlášení nicotnosti aktu nebo obnova řízení. Obnova soudního řízení správního tak sice může být zahájena, avšak řízení bude přerušeno a soud vyčká výsledku správního řízení. V závislosti na jeho výsledku pak bude v řízení pokračovat, nebo toto řízení bude jako bezpředmětné zastaveno.[68]

Jiné právní prostředky nápravy rozhodnutí správních soudů

Kromě výše uvedených opravných prostředků, se můžeme ve správním soudnictví obou států setkat ještě s dalšími specifickými opravnými prostředky či jinými prostředky nápravy správních soudů.

ČESKÁ REPUBLIKA

Ústavní stížnost

Ústava ČR dává každému možnost napadnout pravomocná rozhodnutí orgánů veřejné moci (tedy i soudů ve správním soudnictví), jestliže jím došlo k porušení ústavně zaručených základních práv a svobod.[69] Je-li však proti rozhodnutí krajského soudu přípustná kasační stížnost, musí být podána nejprve kasační stížnost, neboť ústavní stížnost je nepřipustná, jestliže stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje.[70] Na tomto místě je však nutno zdůraznit, že Ústavní soud nepředstavuje další soudní instanci a ústavní stížnost není s ohledem na odlišnost předmětu řízení opravným prostředkem.[71] Předmětem rozhodování Ústavního soudu je totiž otázka, zda bylo zasaženo do ústavně zaručených základních práv a svobod a s ohledem na to není Ústavní soud další instancí v systému obecného soudnictví.[72] Vedle toho ústavní stížnost nemůže nahrazovat opravný prostředek v řízení ve správním soudnictví, neboť žalovaný správní orgán není legitimován k podání ústavní stížnosti proti rozhodnutí správního soudu.[73]

POSLKÁ REPUBLIKA

Žaloba na prohlášení protiprávnosti pravomocného rozhodnutí

Žaloba na prohlášení protiprávnosti pravomocného rozhodnutí (*skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia*) byla do polského soudního řízení správního zavedena novelou z roku 2010,[74] která do zákona o řízení před správními soudy vložila nový díl VIIa.[75] Vedle návrhu na obnovu řízení tak představuje druhý mimořádný opravný prostředek v polském soudním řízení správním,[76] když míří proti pravomocným rozhodnutím správních soudů. Tento opravný prostředek má svůj původ jednak v čl. 77 odst. 1 Ústavy PR, podle kterého má každý právo na náhradu škody, která mu byla způsobena jednáním orgánů veřejné moci, které nebylo v souladu s právem.

Ideovým zdrojem tohoto opravného prostředku je rovněž zásada práva Evropské unie, podle níž jsou členské státy povinny nahradit škodu, která byla jednotlivci způsobena porušením práva Evropské unie, které je tomuto státu přičitatelné.[77] Tato zásada se přitom uplatní i v případě, kdy porušení práva Evropské unie vyplývá z rozhodnutí soudu členského státu, a to i v případě, že jeho rozhodnutí již nelze napadnout opravnými prostředky (*decision of a court adjudicating at last instance*).[78]

Účelem této žaloby je umožnit straně získat prejudikát nezbytný pro příslušné řízení o náhradě škody.[79] Nejvyšší soud přitom v minulosti odmítl v řízení o žalobě na prohlášení protiprávnosti pravomocného rozhodnutí podle občanského soudního řádu[80] s tím, že žaloba na prohlášení protiprávnosti pravomocného rozhodnutí správních soudů je nepřipustná.[81] Z tohoto důvodu se zvláštní úprava tohoto opravného prostředku v zákoně o řízení před správními soudy jeví jako správná, neboť vylučuje kontrolu rozhodnutí správních soudů z působnosti soudů obecných. Opačný závěr by byl v rozporu s ústavní pozicí správních soudů a rolí Nejvyššího správního soudu ve struktuře správního soudnictví.[82]

Žaloba na prohlášení protiprávnosti pravomocného rozhodnutí je přípustná proti pravomocnému rozhodnutí vojvodského správního soudu, jestliže jeho vydáním vznikla škoda a změna nebo zrušení tohoto rozhodnutí využitím jiných právních prostředků nápravy nebylo a není možné. Proti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu není možné tuto žalobu podat, ledaže protiprávnost vyplývá ze zvlášť závažného porušení právních norem Evropské unie. Úpravu této výjimky si vynutila judikatura Soudního dvora EU (Evropského soudního dvora).[83]

Žalobu je možno podat z důvodu porušení hmotného práva nebo porušení ustanovení o řízení, a to za podmínky, že tato porušení měla za důsledek protiprávnost rozhodnutí, jehož vydáním byla straně způsobena škoda. V řízení o žalobě na prohlášení protiprávnosti pravomocného rozhodnutí se uplatňuje přímus zastoupení, tedy žaloba musí být tak jak v případě kasační stížnosti s výjimkou

zákonem stanovených případů sepsána advokátem nebo právním poradcem.[84] Žaloba se podává u soudu, který vydal napadené rozhodnutí ve lhůtě dvou let ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

Shledá-li Nejvyšší správní soud žalobu důvodnou, rozsudkem prohlásí, že rozhodnutí je v napadeném rozsahu protiprávní. I v takovém případě však napadené rozhodnutí soudu, případně předcházející rozhodnutí orgánu veřejné správy, zůstávají v platnosti.[85]

Odpor

V oblasti řízení o přiznání práva na právní pomoc mohou vykonávat jednotlivé úkony soudní referenti (*referendarze sądowi*).[86] Pokud v rámci řízení o přiznání právní pomoci soudní referent vydá opatření o ponechání návrhu bez projednání, nebo na neveřejném zasedání vydá usnesení buďto o přiznání nebo nepřiznání práva na právní pomoc, anebo o přiznání odměny za právní zastoupení advokátovi, právnímu poradci, daňovému poradci nebo patentovému zástupci nebo o náhradě nezbytných výdajů, předpokládá zákon v takové situaci možnost podání odporu.[87] Odpor přitom může směřovat výhradně proti rozhodnutím soudního referenta, nikoliv proti usnesení vojvodského správního soudu, byť je vydáno soudcem a týká se poskytování právní pomoci soudem.[88]

Odpor (*sprzeciw*) bývá označován jako kvaziodvolací prostředek.[89] Jedná se o specifický opravný prostředek.[90] Odpor totiž nespadá do kategorie odvolacích prostředků, neboť nemá devolutivní účinek, ale na druhou stranu představuje opravný prostředek řádný, neboť směřuje proti nepravomocnému rozhodnutí a jeho podáním nenastává právní moc rozhodnutí.[91] K podání odporu je legitimována strana[92] anebo advokát, právní poradce, daňový poradce nebo patentový zástupce.

Odpor se podává příslušnému vojvodskému správnímu soudu ve lhůtě sedmi dní ode dne doručení napadeného opatření nebo usnesení soudního referenta. Soud nezkoumá důvodnost odporu,[93] avšak účinnost podání odporu soud zkoumat může.[94] Podáním odporu, který nebyl odmítnut, ztrácí napadené opatření nebo usnesení soudního referenta platnost. Není přitom podstatné, zda bylo rozhodnutí soudního referenta napadeno zcela nebo zčásti, neboť toto ztrácí platnost zcela.[95] Věc, která byla předmětem odporu, je následně projednána na neveřejném zasedání soudem, proti jehož rozhodnutí je přípustná stížnost. Pokud není odpor podán nebo byl odpor pravomocně odmítnut, mají opatření a usnesení soudního referenta povahu pravomocného soudního rozhodnutí.[96]

Odvolání

Další typ kvaziodvolacího prostředku[97] představuje odvolání (*odwołanie*), které je zvláštním opravným prostředkem, nikoliv však prostředkem odvolacím.[98] O právu strany odvolat se hovoří zákon o řízení před správními soudy ve dvou případech.

První případ je spojen s právem strany žádat opravu nebo doplnění protokolu.[99] Strana tak může do třiceti dnů ode dne zasedání, na kterém byl protokol pořízen, žádat opravu nebo doplnění protokolu na příštím zasedání. Proti opatření předsedajícího pak může strana podat odvolání ke složení soudu v sedmidenní lhůtě od doručení opatření. Proti následnému rozhodnutí soudu není stížnost ani jiný opravný prostředek přípustný.[100]

V druhém případě se může strana odvolat k soudu proti rozhodnutí předsedajícího, která byla vydána v průběhu jednání, a to do doby skončení jednání.[101] Tato rozhodnutí se týkají vedení řízení.[102] Zákon nestanoví lhůtu, ve které je možné odvolání podat, z čehož se dovozuje, že by mělo být podáno bezodkladně po vydání napadeného rozhodnutí.[103] Odvolání je opravným prostředkem neformalizovaným[104] a proto je možno jej podat písemně nebo ústně do protokolu.[105] Postačí, že odvolatel uvede, že nesouhlasí s obsahem předsedajícího a navrhuje rozhodnutí předmětné otázky

soudem.[106] Odvolání projedná soud ve složení, jehož předsedající vydal napadené rozhodnutí, a předsedající se na projednání odvolání podílí.[107] Soud rozhodne usnesením, proti kterému není stížnost přípustná.[108] Usnesení soudu, které se nedoručuje stranám, nemusí být odůvodněno.[109]

Prohlášení neplatnosti rozhodnutí správního soudu

Posledním z právních prostředků nápravy rozhodnutí v polském soudním řízení správním je prohlášení neplatnosti rozhodnutí (*unieważnienie prawomocnego orzeczenia sądu administracyjnego*).[110] Ačkoliv se nejedná se o opravný prostředek, jedná se o právní prostředek nápravy soudního rozhodnutí a je proto vhodné o něm učinit několik poznámek i na tomto místě.

Prohlášení neplatnosti soudního rozhodnutí představuje prostředek dozoru nad rozhodovací činností vojvodských správních soudů a prostředek samokontroly rozhodnutí vydaných samotným Nejvyšším správním soudem.[111] Rozhoduje o něm Nejvyšší správní soud, který je v souladu s čl. 3 § 2 p.u.s.a. orgánem dozoru nad rozhodovací činností vojvodských správních soudů.

Nejvyšší správní soud prohlásí za neplatné rozhodnutí správního soudu vydané ve věci, která s ohledem na osobu nebo předmět v době rozhodování nespadala do působnosti správního soudu, a odmítne žalobu, jestliže takové rozhodnutí nemůže být zrušeno jiným způsobem stanoveným zákonem. Tento prostředek nápravy lze využít pouze v případě rozhodnutí, kterými se řízení ve věci končí.[112] Rozhodnutím správního soudu se zde rozumí jak rozhodnutí vojvodského správního soudu (prostředek dozoru), tak rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (prostředek samokontroly). Návrh na prohlášení neplatnosti rozhodnutí správního soudu může přitom podat výhradně předseda Nejvyššího správního soudu a jiné subjekty (např. strana řízení) k jeho podání legitimovány nejsou.[113] V tomto řízení se uplatňuje princip oficiality a je tak výjimkou od dispozičního principu, který ovládá ostatní řízení o opravných prostředcích a jiných právních prostředcích nápravy rozhodnutí v polském soudním řízení správním.[114] Lhůta pro jeho podání není stanovena.[115] Prohlásit neplatnost rozhodnutí správního soudu je však možné pouze v případě rozhodnutí vydaných podle zákona o řízení před správními soudy, tedy po 1. lednu 2004.[116]

Pro projednání návrhu se obdobně použijí ustanovení o projednání kasační stížnosti. Musí však zde být zohledněna specifika tohoto řízení, zejména fakt, že návrh směřuje proti pravomocnému soudnímu rozhodnutí.[117] Je-li návrh důvodný, Nejvyšší správní soud usnesením zcela nebo zčásti prohlásí napadené rozhodnutí za neplatné a žalobu zcela nebo zčásti odmítne, kdežto není-li návrh důvodný, návrh rozsudkem zamítne.[118] Nejvyšší správní soud rozhoduje ve složení tří soudců.[119] Rozhodnutí Nejvyššího soudu není možno napadnout některým z odvolacích prostředků (kasační stížnost, stížnost).[120]

Navrácení v předešlý stav

Právní prostředek nápravy rozhodnutí, který je známý jak českému, tak polskému soudnímu řízení správním, představuje žádost o prominutí zmeškání lhůty k provedení úkonu,[121] respektive návrh na navrácení lhůty.[122] Jak bylo uvedeno v rámci výkladu o obnově řízení, má tento institut svůj původ v obecném institutu navrácení v předešlý stav a představuje tak vedle obnovy řízení a žaloby na zmatečnost jeden ze tří restitučních prostředků.[123] Právním prostředkem nápravy rozhodnutí v soudním řízení správním je zejména za situace, kdy zákon umožňuje prominout zmeškání lhůty (její navrácení) pro podání opravného prostředku. V takovém případě má tento institut vlastnosti mimořádného opravného prostředku,[124] neboť otevírá cestu k přezkumu a následné změně či zrušení napadeného rozhodnutí, popřípadě je jejím důsledkem přímo odstranění právní moci napadeného rozhodnutí (v případě řádných opravných prostředků). Povahu právního prostředku nápravy rozhodnutí v soudním řízení správním však tento institut má pouze v polském soudním řízení správním. V českém soudním řízení správním totiž zmeškání lhůty k podání žádného

opravného prostředku nelze prominout.[125]

Srhnutí

Rozdílnost ústavních základů správního soudnictví v obou zkoumaných státech, která má vliv nejen na jeho organizaci, ale rovněž na úpravu soudního řízení správního, představuje v Ústavě PR explicitně zakotvená zásada dvojinstančnosti řízení. Polský ústavodárce tak zvýšil standard ochrany procesních práv účastníků nad rámec, který je nezbytný z hlediska mezinárodních závazků. Naproti tomu v České republice lze právo na opravný prostředek z ústavního pořádku dovodit – obdobně jako podle Paktu a Evropské úmluvy – pouze za určitých okolností.

Kasační stížnost představovala v obou zkoumaných státech jeden z nejdůležitějších prvků reformy správního soudnictví z roku 2002. Na její úpravu mělo přitom zásadní vliv chápání tohoto opravného prostředku ve vztahu k účelu, který má v soudním řízení správním plnit. Zatímco v české úpravě je kasační stížnost pojímána zejména jako nástroj pro sjednocování judikatury správních soudů a do popředí se dostává mimořádnost tohoto opravného prostředku, polská kasační stížnost představuje odvolací prostředek jako projev ústavní zásady dvojinstančnosti řízení. Paradoxně v určitých aspektech tuto svou povahu nedodrží ani jedna z nich.

První takovou spornou otázkou představuje institut přímusu procesního zastoupení. Zatímco česká kasační stížnost nemusí být advokátem vůbec vyhotovena (sepsána a podepsána) a právní úprava je v tomto vůči účastníkům řízení velice benevolentní, polský zákon něco takového, až na zákonem přesně stanovené výjimky, pod hrozbou odmítnutí kasační stížnosti nepřipouští. Účelem tohoto institutu přitom je, aby kasační stížnost byla nejen bezvadná co do své formy, ale rovněž aby obsahovala kvalitní právní argumentaci tak, aby se vrcholný soudní orgán správní justice zabýval zejména otázkami zásadního právního významu. Dokonce i v případě podání kasační stížnosti orgánem veřejné správy jako stranou předcházejícího řízení před vojvodským správním soudem musí být vyhotovena advokátem nebo jinou z uvedených právnických profesí.[126] Existence přímusu zastoupení v řízení o polské kasační stížnosti je vůbec sporná, neboť může být považována za omezující přístup k soudu druhé instance a tedy za rozpornou se zásadou dvojinstančnosti řízení.[127]

V rozporu s touto zásadou může být rovněž omezení důvodů, pro které je možné kasační stížnost podat.[128] Z textu zákona by se na první pohled mohlo zdát, že důvody české kasační stížnosti jsou koncipovány mnohem šířeji než v případě kasační stížnosti polské, zejména co do možnosti napadat vady předcházejícího řízení před správním orgánem, které soud první instance nevezal v potaz. Citované přelomové usnesení pléna NSA však staví důvody kasační stížnosti v obou státech více méně naroveň, když připustilo postavit kasační stížnost i na vytýkání této vady řízení.

Právě neexistence obecně uplatňované zásady dvojinstančnosti soudního řízení správního ve funkčním smyslu (ve smyslu subjektivního práva) dává českému zákonodárci větší prostor pro případné omezování při podávání tohoto opravného prostředku, akcentujíc jeho účel jako sjednocovatele judikatury. Tak rovněž institut nepřijatelnosti by z těchto důvodů v případě polské kasační stížnosti byl nepředstavitelný.

Domnívám se, že by určitá změna úpravy kasační stížnosti v České republice byla vhodná. Vedle posílení reformatorní pravomoci Nejvyššího správního soudu by podle mého názoru měl být v tomto případě zaveden revizní opravný systém. Vedle toho se zdá, že od svého zavedení kasační stížnost v České republice stále „přešlapuje na rozcestí“ mezi mimořádným opravným prostředkem akcentujícím výhradně úkol sjednocování judikatury a řádným opravným prostředkem mířícím zejména na ochranu práv účastníků.

Pokud by se měla tedy kasační stížnost stát skutečným mimořádným opravným prostředkem, měl by být zaveden advokátní přímus nejen pro skutečně pouze formální zastupování řízení o kasační stížnosti, ale zejména pro její vyhotovení. Dále by měla být odstraněna možnost prodlužování lhůty pro její podávání či odstraňování vad. Kasační stížnost vyhotovována advokátem by měla být perfektní po obsahové i formální stránce a není úkolem Nejvyššího správního soudu neustále vyzývat profesionálního právního zástupce k odstraňování vad. Takovéto povaze kasační stížnosti by přispělo rovněž rozšíření institutu nepřijatelnosti i na jiné než věci mezinárodní ochrany, neboť právě tento institut posiluje precedenční rozhodování Nejvyššího správního soudu.

Druhou variantou je učinit z kasační stížnosti po polském vzoru řádný opravný prostředek, jehož podáním by nenastávala právní moc napadeného rozhodnutí krajského soudu. Úprava přímusu zastoupení a důvodů kasační stížnosti by v tomto případě mohla zůstat zachována, neboť již dnes jsou oba tyto instituty upraveny poměrně liberálně. Vhodné by bylo pouze odstranění nutnosti formálního zastoupení advokátem v případě podání bezvadné kasační stížnosti. Přímus zastoupení by měl nastoupit pouze tehdy, pokud by kasační stížnost bezvadná nebyla.[129]

Osobně bych upřednostňoval variantu druhou. Nejenže by tím byla posílena funkce kasační stížnosti jako prostředku ochrany práv účastníků, ale rovněž by tím byla vyřešen problém tzv. „znovuobživení“ rozhodnutí správního orgánu.[130]

Bez ohledu na zvolenou variantu změny kasační stížnosti však za daleko závažnější a prospěšnější považuji nezbytnost zavedení opravného prostředku typu polské stížnosti. Podle mého názoru totiž zcela chybí neformalizovaný opravný prostředek proti incidenčním rozhodnutím vydávaným v průběhu vedení řízení. Proti těmto rozhodnutím by neměla sloužit kasační stížnost, neboť jejím účelem je sjednocovat judikaturu krajských soudů. V tomto případě však jde zejména o ochranu procesních práv účastníků řízení. Nejde pouze o to, že důvody kasační stížnosti nejsou pro takové případy nastaveny (ačkoliv výkladem to lze překlenout). Pro rozhodnutí o pořádkových pokutách se důvody použijí „přiměřeně“, přípustnost kasační stížnosti proti rozhodnutí ve věci osvobodování od soudních poplatků či ustanovení zástupce ve věci připustila až judikatura. Naproti tomu rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku či o návrhu na vydání předběžného opatření napadnutelná kasační stížnosti nejsou. Ve všech těchto věcech, jakož i v dalších, ve kterých je polská stížnost přípustná, by bylo zavedení obdobného procesního opravného prostředku vhodné i v České republice. Účelná by byla možnost autoremedury. Konečně za zcela proti smyslu a povaze kasační stížnosti považuji, že kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu představuje jediný (!) opravný prostředek proti rozhodnutím vydaným asistenty soudce, vyššími soudními úředníky, soudními tajemníky či justičními čekateli, a to bez možnosti nápravy předsedou senátu.[131]

Rovněž se domnívám, že by mělo dojít k rozšíření možnosti užití obnovy řízení v českém soudním řízení správním, jak co do důvodů, tak věcí, ve kterých by k ní mohlo dojít. Předně by měly být rozšířeny důvody i o důvody zmatečnostní (obnova řízení *largo sensu*). Zmatečnostní důvod kasační stížnosti spočívající v tom, že bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce, je totiž vzhledem k tomu, že takový soudce by musel být odsouzen pravomocně, takřka nerealizovatelný. Polská obnova řízení rovněž lépe odpovídá evropským standardům, když obnovy řízení se lze domáhat rovněž v případě, kdy je to nutné s ohledem na rozhodnutí mezinárodního orgánu vykonávající činnost na základě ratifikované mezinárodní smlouvy.[132] Obnova řízení by měla být připuštěna i v případě rozhodnutí Nejvyššího správního soudu.[133] Argumenty, podle kterých v případě, kdy nastanou důvody obnovy řízení, by mělo být obnoveno řízení před správním orgánem, nepovažuji za přesvědčivé. Obnova soudního řízení se vztahuje pouze na řízení soudní a v jejím případě se zkoumá, zda existují důvody pro obnovení soudního řízení. Pakliže by určité okolnosti odůvodňovaly zároveň obnovu správního řízení i řízení soudního, měla by mít přednost obnova řízení správního. Na druhou stranu se však mnohé důvody obnovy řízení mohou týkat pouze řízení před soudem, aniž by odůvodňovaly obnovu správního řízení.

Mgr. David Kryška,

interní doktorand na Katedře správního práva a správní vědy Právnické fakulty UK v Praze

-
- [1] Srov. SAWCZUK, Mieczysław In SIEDLECKI, Władysław (red.) System prawa procesowego cywilnego. Tom III : Zaskarżanie orzeczeń sądowych, op. cit., s. 384 a literaturu tam uvedenou.
- [2] Srov. SOBIERALSKI, Krzysztof. Wznowienie Postępowania Sądowoadministracyjnego. Kraków : Zakamycze, 2003, s. 38-39 a literaturu tam uvedenou.
- [3] Srov. ADAMIAK, Barbara, BORKOWSKI, Janusz. Metodyka Pracy Sędziego w Sprawach Administracyjnych. Warszawa : Wolters Kluwer, 2009, s. 300 [dále citováno jako ADAMIAK, Barbara, BORKOWSKI, Janusz. Metodyka].
- [4] Macková, Alena In WINTEROVÁ, Alena a kol. Civilní právo procesní. Vysokoškolská učebnice. 3. vydání, op. cit., s. 423; SIEDLECKI, Władysław. Postępowanie cywilne. Zarys wykładu. Warszawa : Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1987, s. 339.
- [5] SIEDLECKI, Władysław. Postępowanie Cywilne. Zarys Wykładu, op. cit., s. 367.
- [6] §§ 111-119 s.ř.s..
- [7] VOPÁLKA, Vladimír et al., Soudní řád správní. Komentář, op. cit., s. 287.
- [8] MIKULE, Vladimír In HENDRYCH, Dušan a kol. Správní právo. Obecná část. 7. vydání. Praha : C.H.Beck, 2009, s. 600.
- [9] Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2001, III. volební období, sněmovní tisk č. 1080.
- [10] Rozsudek NSS z 29.04.2005, č.j. 4 As 17/2004-55, rozhodnutí č. 626/2005 Sb. NSS, seš. 8, rozsudek NSS z 25.07.2005, č.j. Na 50/2005-25, rozhodnutí 1316/2007 Sb. NSS, seš. 9.
- [11] Srov. § 46 odst. 1 písm. d) s.ř.s. K tomu srov. rozsudek NSS z 01.09.2005, č.j. 3 Azs 219/2005-51, rozhodnutí č. 736/2006 Sb. NSS, seš. 1.
- [12] Srov. rozsudek NSS z 27.08.2003, č.j. 6 As 23/2003-23, rozhodnutí č. [286/2004](#) Sb. NSS, seš. 8.
- [13] VOPÁLKA, Vladimír et al., Soudní řád správní. Komentář, op. cit., s. 287.
- [14] Tamtéž.
- [15] Srov. § 52 odst. 2 s.ř.s.
- [16] VOPÁLKA, Vladimír et al., Soudní řád správní. Komentář, op. cit., s. 288.
- [17] Tamtéž.
- [18] Nespravedlnost zde musíme chápat v subjektivním smyslu, tedy že účastník řízení se cítí být daným rozhodnutím soudu poškozen.
- [19] SIEDLECKI, Władysław. Postępowanie cywilne. Zarys wykładu, op. cit., s. 55.
- [20] Zákon č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.
- [21] VOPÁLKA, Vladimír et al., Soudní řád správní. Komentář, op. cit., s. 289-290.
- [22] Srov. § 117 odst. 1 ve spojení s § 73 odst. 2 až 5 s.ř.s.
- [23] Srov. § 117 odst. 2 s.ř.s.
- [24] VOPÁLKA, Vladimír et al., Soudní řád správní. Komentář, op. cit., s. 288.
- [25] Tamtéž, 291.
- [26] HLAVSA, Petr. Občanský soudní řád. Soudní řád správní. Praha : Linde Praha, 2006, s. 577.
- [27] VOPÁLKA, Vladimír et al., Soudní řád správní. Komentář, op. cit., 291.
- [28] Srov. § 115 odst. 2, § 116 a § 118 odst. 1 s.ř.s.
- [29] HLAVSA, Petr, op. cit., s. 578.
- [30] VOPÁLKA, Vladimír et al., Soudní řád správní. Komentář, op. cit., 291.s. 288.
- [31] Tamtéž, s. 292. Shodně HLAVSA, Petr, op. cit., s. 578.
- [32] Srov. čl. 273 § 3, čl. 275, čl. 279, čl. 282 § 2 a čl. 284 p.p.s.a.
- [33] Takovou možnost připouštěl zákon o Nejvyšším správním soudu z roku 1995.
- [34] KNYSIAK-MOLCZYK, Hanna In WOŚ, Tadeusz (red.) Komentarz, s. 915.
- [35] ADAMIAK, Barbara, BORKOWSKI, Janusz. Metodyka, s. 300; TARNO, Jan Paweł. Komentarz, s.

618.

[36] DAUTER, Bogusław. *Metodyka*, s. 566.

[37] TARNO, Jan Paweł. *Komentarz*, s. 618. J. P. Tarno zde jako příklad incidenčních rozhodnutí uvádí usnesení ve věci vyloučení soudce z řízení, rozhodnutí o pochybnostech o obsahu výroku či prominutí zmeškání lhůty.

[38] Tamtéž, s. 619.

[39] K tomu srov. ADAMIAK, Barbara, BORKOWSKI, Janusz. *Metodyka*, s. 300.

[40] KNYSIAK-MOLCZYK, Hanna In WOŚ, Tadeusz (red.) *Komentarz*, s. 939.

[41] Srov. čl. 276 ve spojení s čl. 161 § 1 p.p.s.a.

[42] TARNO, Jan Paweł. *Komentarz*, s. 620, KABAT, Andrzej In DAUTER, Bogusław et al. *Komentarz*, s. 749, KNYSIAK-MOLCZYK, Hanna In WOŚ, Tadeusz (red.) *Komentarz*, s. 920.

[43] srov. TARNO, Jan Paweł. *Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz*, s. 624, KABAT, Andrzej In DAUTER, Bogusław et al. *Komentarz*, s. 753, KNYSIAK-MOLCZYK, Hanna In WOŚ, Tadeusz (red.) *Komentarz*, s. 923. Usnesení NSA z 31.01.2007, sp.zn. II OZ 845/06, LexPolonica nr 1633145.

[44] Srov. TARNO, Jan Paweł. *Komentarz*, s. 624 a tam uvedená rozhodnutí.

[45] Srov. čl. 7 trestního zákoníku - ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. 1997 Nr 88, poz. 553).

[46] Srov. TARNO, Jan Paweł. *Komentarz*, s. 626 a tam uvedená rozhodnutí.

[47] DAUTER, Bogusław. *Metodyka*, s. 571, KNYSIAK-MOLCZYK, Hanna In WOŚ, Tadeusz (red.) *Komentarz*, s. 921, KABAT, Andrzej In DAUTER, Bogusław et al. *Komentarz*, s. 752. Opačný názor prezentoval Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ve složení sedmi soudců z 16.01.2006, sp.zn. I OPS 4/2004, LexPolonica nr 405325.

[48] Podle čl. 193 Ústavy PR se každý soud může obrátit na Ústavní tribunál s právním dotazem (pytanie prawne) ohledně souladu normativního aktu s Ústavou, ratifikovanými mezinárodními smlouvami nebo zákony, jestliže na odpovědi na právní dotaz závisí rozhodnutí věci projednávané před soudem.

[49] Podle čl. 79 odst. 1 Ústavy PR má každý, jehož ústavní svobody nebo práva byly porušeny, má právo podat stížnost k Ústavnímu tribunálu, aby byl posouzen soulad s Ústavou PR zákona nebo jiného normativního aktu, na jehož základě soud nebo orgán veřejné správy vydal konečné rozhodnutí o jeho svobodách nebo právech anebo o jeho povinnostech stanovených v Ústavě PR.

[50] KABAT, Andrzej In DAUTER, Bogusław et al. *Komentarz*, s. 751-752.

[51] Dz.U. 2010 Nr 36, poz. 196.

[52] Srov. důvodovou zprávu k citované novele In Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, 2007, VI kadencja, druk nr 2001.

[53] Srov. např. ADAMIAK, Barbara, BORKOWSKI, Janusz. *Metodyka*, s. 300, DAUTER, Bogusław. *Metodyka*, s. 566, KABAT, Andrzej In DAUTER, Bogusław et al. *Komentarz*, s. 748. Aktivní legitimaci zákon přiznává rovněž prokurátorovi, Obhájci občanských práv a Obhájci práv dětí (čl. 8 p.p.s.a.).

[54] DAUTER, Bogusław. *Metodyka*, s. 567, KABAT, Andrzej In DAUTER, Bogusław et al. *Komentarz*, s. 758, KNYSIAK-MOLCZYK, Hanna In WOŚ, Tadeusz (red.) *Komentarz*, s. 928.

[55] ADAMIAK, Barbara, BORKOWSKI, Janusz. *Metodyka*, s. 300; DAUTER, Bogusław. *Metodyka*, s. 568; TARNO, Jan Paweł. *Komentarz*, s. 631; KABAT, Andrzej In DAUTER, Bogusław et al. *Komentarz*, s. 759.

[56] TARNO, Jan Paweł. *Komentarz*, s. 632.

[57] DAUTER, Bogusław. *Metodyka*, s. 569, KNYSIAK-MOLCZYK, Hanna In WOŚ, Tadeusz (red.) *Komentarz*, s. 928.

[58] Srov. TARNO, Jan Paweł. *Komentarz*, s. 639, KABAT, Andrzej In DAUTER, Bogusław et al. *Komentarz*, s. 764. KNYSIAK-MOLCZYK, Hanna In WOŚ, Tadeusz (red.) *Komentarz*, s. 938.

[59] KNYSIAK-MOLCZYK, Hanna In WOŚ, Tadeusz (red.) *Komentarz*, s. 927.

[60] ADAMIAK, Barbara, BORKOWSKI, Janusz. *Metodyka*, s. 302-303.

[61] Rozsudek NSA z 15.11.2005, sp.zn. FSK 2654/04, www.nsa.gov.pl.

- [62] Srov. TARNO, Jan Paweł. Komentarz, s. 637, KNYSIAK-MOLCZYK, Hanna In WOŚ, Tadeusz (red.) Komentarz, s. 937.
- [63] KNYSIAK-MOLCZYK, Hanna In WOŚ, Tadeusz (red.) Komentarz, s. 937.
- [64] Srov. rozsudek NSA z 30.09.1985, sp.zn. SA/Wr 358/85, LexPolonica nr 297570.
- [65] CHRÓŚCIELEWSKI, Wojciech, TARNO, Jan Paweł. Z problematyki wznowienia postępowania administracyjnego oraz sądowoadministracyjnego, Samorząd Terytorialny, 1996, č. 5, s. 24.
- [66] Tamtéž, s. 25.
- [67] TARNO, Jan Paweł. Komentarz, s. 629. Podle čl. 125 § 1 bod 1 p.p.s.a. soud může z moci úřední přerušit řízení, jestliže rozhodnutí věci závisí na výsledku jiného probíhajícího správního řízení, soudního řízení správního, řízení soudního nebo řízení před Ústavním tribunálem.
- [68] SOBIERALSKI, Krzysztof, op.cit., s. 82.
- [69] Srov. čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy ČR. Dělo se tak v řízení podle § 72 a násl. zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.
- [70] Srov. § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu.
- [71] K tomu srov. ZOULÍK, František. Soudy a soudnictví, s. 139.
- [72] Srov. např. nález ÚS z 18. 9. 1996, sp.zn. I. ÚS 245/95, nález ÚS č. [82/1996](#) Sb.n.u.US, sv. 6. V jiném svém nálezu Ústavní soud podotkl, že tento závěr platí i pro oblast správního soudnictví završenou Nejvyšším správním soudem s tím, že „Ústavní soud není primárně povolán k výkladu právních předpisů v oblasti veřejné správy, nýbrž ex constitutione k ochraně práv a svobod zaručených ústavním pořádkem. Pokud se týče výkladu podústavního práva, je právě Nejvyšší správní soud tím orgánem, jemuž přísluší sjednocovat judikaturu správních soudů.“ Nález ÚS z 23. 9. 2008, sp.zn. Pl. ÚS 11/08, nález ÚS č. [155/2008](#) Sb.n.u.US, sv. 50. Skutečnost, že tento nález byl vydán až za účinnosti současné právní úpravy (tedy po zřízení Nejvyššího správního soudu), na závěru k ústavně vymezenému vztahu Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu to nemůže nic změnit.
- [73] Stanovisko pléna ÚS z 9. 11. 1999, sp.zn. Pl. ÚS-st. 9/99, uveřejněné v usnesení ÚS z 10. 11. 1999, sp.zn. III. ÚS 254/99, usnesení ÚS č. [70/1999](#) Sb.n.u.US, sv. 16, kterým se Ústavní soud odchýlil od svého názoru vysloveného v nálezu ÚS z 23. 6. 1994, sp.zn. I. ÚS 35/94, nález ÚS č. [36/1993](#) Sb.n.u.US, sv. 1, v němž Ústavní soud dovedil, že Ministerstvo kultury je jako právnická osoba dotčená na svých základních právech a svobodách oprávněno podat ústavní stížnost proti rozsudku správního soudu, kterým bylo pro nezákonnost zrušeno rozhodnutí Ministerstva kultury. K tomu srov. rovněž SLÁDEČEK, Vladimír. Ústavní soudnictví, 2. vydání. Praha : C.H.Beck, 2003, s. 127-128.
- [74] Dz.U. 2010 Nr 36, poz. 196. Parlamentní tisk společně s důvodovou zprávou In Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, 2007, VI kadencja, druk nr 2001.
- [75] Srov. čl. 285a až 285l p.p.s.a.
- [76] Srov. KMIECIK, Zbigniew R. Postępowanie administracyjne, postępowanie egzekucyjne w administracji i postępowanie sądowoadministracyjne. 2. Wydanie. Warszawa : Wolters Kluwer, s. 312.
- [77] Srov. spojené věci C-46/93 a C-48/93, Brasserie du Pecheur SA v. Německo a The Queen v. Secretary of State for Transport, ex parte: Factortame Ltd a další, rozsudek Soudního dvora z 5. 3. 1996, § 36.
- [78] Srov. C-224/01, Gerhard Köbler v. Rakousko, rozsudek Soudního dvora z 30. 9. 2003, § 50.
- [79] DRACHAL, Janusz, WIKTOROWSKA, Aleksandra, RZĄSA, Grzegorz In HAUSER, Roman, WIERZBOWSKI, Marek (red.) Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Komentarz. Warszawa : C.H.Beck, 2011, s. 916 [dále citováno HAUSER, Roman, WIERZBOWSKI, Marek (red.) Komentarz].
- [80] Srov. čl. 4241 k.p.c. (ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO (Dz.U. 1964 Nr 43, poz. 296).
- [81] Srov. usnesení SN z 26. 10. 2006, sp.zn. I CNP 55/06, LexPolonica č. 1265182.
- [82] Srov. DRACHAL, Janusz, WIKTOROWSKA, Aleksandra, RZĄSA, Grzegorz In HAUSER, Roman,

- WIERZBOWSKI, Marek (red.) Komentarz, s. 920.
- [83] Srov. citovaný rozsudek Soudního dvora ve věci Gerhard Köbler v. Rakousko.
- [84] Srov. tamtéž, s. 935.
- [85] DRACHAL, Janusz, WIKTOROWSKA, Aleksandra, RZĄSA, Grzegorz In HAUSER, Roman, WIERZBOWSKI, Marek (red.) Komentarz, s. 917.
- [86] Soudní referenti představují kvalifikované pracovníky vojvodských správních soudů, kterým je zákonem umožněno vykonávat určité činnosti v soudním řízení správním. Jejich postavení se podobá českým vyšším soudním úředníkům.
- [87] Srov. čl. 259 až 261 p.p.s.a.
- [88] Srov. usnesení NSA z 26. 4. 2004, sp.zn. FZ 58/04, LexPolonica č. 368677.
- [89] JAŚKOWSKA, Małgorzata In JAŚKOWSKA, Małgorzata, MASTERNAK, Marian, OCHENDOWSKI, Eugeniusz, Postępowanie sądowoadministracyjne. 3. wydanie. Warszawa : LexisNexis, 2007, s. 194.
- [90] NIEZGÓDKA-MEDEK, Małgorzata In DAUTER, Bogusław et al. Komentarz, s. 721.
- [91] Srov. JAGIELSKA, Maria, JAGIELSKI, Jacek, GOŁASZEWSKI, Piotr In HAUSER, Roman, WIERZBOWSKI, Marek (red.) Komentarz, s. 842.
- [92] Stranou se zde rozumí strana řízení o přiznání práva na právní pomoc, nikoliv strana soudního řízení správního. Srov. DUDAR, Grzegorz. Sprzeciw od orzeczenia referendarza sądowego w postępowaniu sądowoadministracyjnym - wybrane problemy. Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego, 2009, č. 4(25), s. 43-46 a literaturu a judikaturu tam uvedenou.
- [93] Usnesení NSA z 1. 2. 2005, sp.zn. FZ 715/04, LexPolonica č. 2111788.
- [94] Srov. DUDAR, Grzegorz, op. cit., s. 46-47.
- [95] Srov. např. JAGIELSKA, Maria, JAGIELSKI, Jacek, GOŁASZEWSKI, Piotr In HAUSER, Roman, WIERZBOWSKI, Marek (red.) Komentarz, s. 847.
- [96] Srov. usnesení NSA z 11. 8. 2009, sp.zn. II GZ 171/09, LexPolonica č. 2066963.
- [97] JAŚKOWSKA, Małgorzata In JAŚKOWSKA, Małgorzata, MASTERNAK, Marian, OCHENDOWSKI, Eugeniusz, op. cit., s. 194-195.
- [98] DAUTER, Bogusław In DAUTER, Bogusław et al. Komentarz, s. 294, s. 323.
- [99] Srov. čl. 103 p.p.s.a.
- [100] Tamtéž.
- [101] Srov. čl. 114 p.p.s.a.
- [102] KNYSIAK-MOLCZYK, Hanna In WOŚ, Tadeusz (red.) Komentarz, s. 475.
- [103] DAUTER, Bogusław In DAUTER, Bogusław et al. Komentarz, s. 323.
- [104] TARNO, Jan Paweł. Komentarz, s. 276.
- [105] DAUTER, Bogusław In DAUTER, Bogusław et al. Komentarz, s. 324.
- [106] Tamtéž.
- [107] TARNO, Jan Paweł. Komentarz, s. 276.
- [108] Tamtéž; DAUTER, Bogusław In DAUTER, Bogusław et al. Komentarz, s. 324; KNYSIAK-MOLCZYK, Hanna In WOŚ, Tadeusz (red.) Komentarz, s. 475.
- [109] DAUTER, Bogusław In DAUTER, Bogusław et al. Komentarz, s. 324.
- [110] Srov. čl. 172 p.p.s.a.
- [111] Srov. ROMAŃSKA, Marta In WOŚ, Tadeusz (red.) Postępowanie sądowoadministracyjne, s. 303.
- [112] DAUTER, Bogusław. Metodyka, s. 564.
- [113] Srov. usnesení Nejvyššího správního soudu z 4. 7. 2006, sp.zn. II FSK 659/2006, LexPolonica č. 418137.
- [114] Srov. ROMAŃSKA, Marta In WOŚ, Tadeusz (red.) Postępowanie sądowoadministracyjne, s. 303.
- [115] Tamtéž.
- [116] DAUTER, Bogusław In DAUTER, Bogusław et al. Komentarz, s. 455.
- [117] ROMAŃSKA, Marta In WOŚ, Tadeusz (red.) Komentarz, s. 704.
- [118] Tamtéž. Srov. čl. 172 in fine ve spojení s čl. 189 p.p.s.a. V názoru, že v případě důvodnosti

návrhu rozhoduje Nejvyšší správní soud usnesením, se autorka shoduje i s dalšími autory. Srov.; TARNO, Jan Paweł. Komentarz, s. 396-397; JAGIELSKA, Maria, JAGIELSKI, Jacek, STANKIEWICZ, Rafał In HAUSER, Roman, WIERZBOWSKI, Marek (red.) Komentarz, s. 579-580. Pro názor opačný srov. DAUTER, Bogusław In DAUTER, Bogusław et al. Komentarz, s. 456.

[119] Srov. DAUTER, Bogusław In DAUTER, Bogusław et al. Komentarz, s. 456.

[120] Tamtéž.

[121] Srov. § 40 odst. 5 s.ř.s. Podle tohoto ustanovení může předseda senátu z vážných omluvitelných důvodů na žádost prominout zmeškání lhůty k provedení úkonu, nestanoví-li zákon jinak. Tuto žádost je třeba podat do dvou týdnů po odpadnutí překážky a je třeba s ní spojit zmeškaný úkon.

[122] Srov. čl. 86 až 89 p.p.s.a. Soud může na návrh strany rozhodnout o navrácení lhůty, jestliže strana ve lhůtě nevykonala bez své viny procesní činnost v soudním řízení. Návrh se podává ve lhůtě sedmi dnů od doby odpadnutí důvodů zmeškání lhůty a strana je povinna současně s návrhem vykonat činnost, kterou ve lhůtě nevykonala.

[123] Srov. SAWCZUK, Mieczysław, op. cit., s. 384.

[124] Srov. např. HAUSER, Roman. Postępowanie zażaleniowe przed Naczelnym Sądem Administracyjnym, op. cit., s. 10.

[125] Srov. § 106 odst. 2 s.ř.s. in fine a § 115 odst. 3 s.ř.s.

[126] Naopak v případě české kasační stížnosti se neuplatní přímus zastoupení, jestliže má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s.ř.s.).

[127] Srov. např. SZEWC, Tomasz. Konstytucyjność skargi kasacyjnej w postępowaniu sądowoadministracyjnym. Przegląd Sądowy, 2008, č. 5, s. 26.

[128] Srov. tamtéž.

[129] Inspiraci by bylo možno hledat v § 251 odst. 2 zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. Pokud by stěžovatel, který podal kasační stížnost nesplňující náležitosti jejího obsahu, nebyl zastoupen zástupcem z řad advokátů, vyzval by jej předseda senátu k odstranění vad a stanovil by mu pro to lhůtu s potřebným poučením. Pokud by takový postup nevedl k nápravě a stěžovatel by si sám zástupce z řad advokátů nezvolil, ustanovil by mu ho soud jen za účelem odůvodnění kasační stížnosti anebo i zastupování v řízení o ní.

[130] Jedná se o situaci, kdy je rozhodnutí správního orgánu zrušeno krajským soudem a věc je vrácena správnímu orgánu k dalšímu řízení. Správní orgán však proti tomuto zrušujícímu rozsudku krajského soudu podá kasační stížnost. Rozsudek krajského soudu je však pravomocný a vykonatelný. Nejvyšší správní soud však následně shledá kasační stížnost důvodnou a rozsudek zruší. Takové řešení představeného problému navrhuje MIKULE, Vladimír. K jednomu podnětu na novelizaci soudního řádu správního. Správní právo, 2010, č. 8.

[131] Podle § 9 odst. 1 zákona o VSÚ lze proti rozhodnutí vydanému vyšším soudním úředníkem (a tedy i asistentem soudce) v občanském soudním řízení podat odvolání za stejných podmínek jako proti rozhodnutí předsedy senátu. Podaný opravný prostředek se však nejprve předloží předsedovi senátu, který o něm v občanskoprávních a obchodních věcech rozhodne, má-li za to, že se mu má zcela vyhovět. Rozhodnutí předsedy senátu se považuje za rozhodnutí soudu prvního stupně a lze je napadnout odvoláním. Obdobnou úpravu obsahuje ve vztahu k rozhodnutím vydaným justičními čekateli a soudními tajemníky § 7 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [37/1992](#) Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů.

[132] K přijetí úpravy zavádějící opravný prostředek restituční povahy nabádá doporučení Výboru ministrů Rady Evropy R(2000)2 o opětovném přezkumu nebo znovuotevření řízení v některých věcech na vnitrostátní úrovni v návaznosti na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva, podle kterého se za výjimečných okolností ukázalo opětovné přezkoumání věci nebo znovuotevření řízení být nejúčinnějším či dokonce jediným možným nástrojem pro uskutečnění návratu v předešlý stav (restitutio in integrum). V České republice je obnova řízení možná pouze v řízení o ústavní stížnosti

(srov. § 119 zákona o Ústavním soudu), avšak pouze v trestní věci. Na uvedeném závěru nic nezmění ani případné rozšíření obnovy řízení o ústavní stížnosti na všechny věci (Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna, 2012, VI. volební období, sněmovní tisk č. 686), neboť ne každá věc se musí dostat až před Ústavní soud a ne pro všechny případy je obnova řízení o ústavní stížnosti vhodná. [133] Ačkoliv říjnový zákon v § 43 nepřipouštěl obnovu řízení, když stanovil, že „proti nálezům správního soudu navrácení v předešlý způsob místa nemá“, byla obnova řízení před československým Nejvyšším správním soudem přípustná proti usnesením (nejednalo se o nálezy) a dále tam, kde „nález“ byl „vydán v procesu jen zdánlivém anebo v procesu, jemuž scházely nezbytné procesní předpoklady nebo náležitosti“ (HÁCHA, Emil. Nejvyšší správní soud, op. cit., s. 876). Obdobně situace vypadala v případě meziválečného polského Nejvyššího správního soudu (srov. MALEC, Dorota, op. cit., s. 221).

Opravné prostředky v českém a polském soudním řízení správním (I. část) - dostupné >>> [zde](#).
Opravné prostředky v českém a polském soudním řízení správním (II. část) - dostupné >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Jak naložit s „oznámením“ přestupku soukromých osob? A je to vlastně oznámením ve smyslu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich?](#)
- [Systémová podjatost ve správním řízení aneb požadavek na překročení nadkritické míry rizika systémové podjatosti](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Pacht závodu a zákaz přenechání věci třetí osobě](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)